

פרוטוקול מס' 44/ג

מישיבת ועדת-הכנסת ביום שלישי,
י"ח טבת-אב תשי"ד (17.8.1954)
בשעה 9.00

נ ר כ ח ד: י. קליבנוב - סגן יו"ר הכנסת.
ז. שפר - סגן יו"ר הכנסת.

חברי-הוועדה:

- ד. בר-רב-האי - היו"ר
- י. גורי
- ב. אזניה
- ב. אידלסון (בחלקה הראשון של הישיבה)
- ע. איכילוב
- מ. ארם
- ש. בבה
- א. ברמן
- י. בדר (במקום א. רזיאל-בטור)
- ש. גרידי
- מ. וילנר
- מ. חזני (בחלקה השני של הישיבה במקום י. רפאל)
- סאלח חסן ח'ניפס
- ק. כהנא
- א. כהן (במקום י. הרדי)
- ע. מימון
- ס. נורוק
- ד. נצר (בחלקה השני של הישיבה במקום ב. אידלסון)
- א. סטופ
- ד. פלדמן
- ד. צברי
- ב. קטין
- י. רפאל (בחלקה הראשון של הישיבה)

מוזמנים:

- ד"ר ג. לוטן - מנהל המוסד לביטוח לאומי
- י. גורי - יו"ר ועדת-הכספים
- ש. בז'רנו - חבר ועדת-הכספים
- מ. רוזטי - מזכיר הכנסת.
- א. צידון - סגן מזכיר הכנסת.
- ש. בזק - מזכיר ועדת-הכספים
- ג. קיטרון - יועץ משפטי לוועדת-הכספים.

ח ט ר ד: ס"ף אדין אלזועבי
ש. לורנץ.

סדר-היום: א. מעמדם של חברי-הכנסת
בביטוח הלאומי עמ' 4 - 2

ב. שאלה שנתעוררה בוועדת הכספים
בקשר למתן זכות הסתייגות לחבר
הכנסת ש. בז'רנו לחוק לתיקון
פקודת מס-הכנסה, לאחר שהונח
כבר על שולחן הכנסת יחד עם
ההסתייגויות 5 - 16 "

א. מעמדם של חברי-הכנסת בביטוח הלאומי:

היו"ר ד. בר-רב-האי: כמעוררה שאלה מה מצבם של חברי-הכנסת בקשר לחוק הביטוח הלאומי. העברנו את הבעיה לטיפולו של ועדת-משנה והיא החזירה אותו אלינו בצירוף מכתבו של ד"ר לוטן, מנהל המוסד לביטוח לאומי. הזמנתי את ד"ר לוטן לישיבתנו היום, והוא יטביר לנו את עמדתו בעל-פה.

לי נראה שחבר-הכנסת לגבי חוק הביטוח הלאומי הוא עצמאי, ועליו להורות שיגבו מן ה-11% שהוא מקבל לשם ביטוח את הסכום שעליו לשלם לביטוח הלאומי. חבר-כנסת שיש לו הכנסות נוספות יסתדר עם המוסד לביטוח לאומי.

מ. ארם: בישיבת ועדת-המשנה טרכס בזמנו שאנחנו נחזור לענין זה ונזמין את ב"כ המוסד לביטוח לאומי. לא טרכס שאנו מחזירים אותו למליאת הוועדה.

היו"ר ד. בר-רב-האי: ד"ר לוטן יטביר לנו את המצב מנקודת מבט של המוסד לביטוח לאומי.

ד"ר ג. לוטן: אני מודה לכם על ההזדמנות להסביר את המעמד המיוחד של חברי-הכנסת בתוך הביטוח הלאומי, היות והחוק מקיף את כל המנוגרים במדינה. ברור שחבר-הכנסת צריך להשתייך לאחד משלושה הסוגים שקיימים בחוק.

שלושה הסוגים הקיימים ומרובדים על-ידי החוק הם: א. עובד שכיר - וברור שחבר-הכנסת אינו שייך לסוג זה; מפני שסימן ההיכר של עובד שכיר הוא שהוא מקבל הוראות ממעבידו, או פועל לפי ההוראות של המעביד, והקריטריון הזה אינו הולט את המעמד של חבר-הכנסת.

ההבדל בין הסוג השני לבין הסוג השלישי שהחוק מכיר אותם הוא זעום למעשה. החוק מבדיל עוד בין עובד עצמאי לבין הסוג השלישי הכולל את כל אלה שאינם משתייכים לסוג הראשון או הסוג השני. לקטגוריה השלישית מוכרח להשתייך כל אדם ואדם שאינו משתייך לשני הסוגים האחרים.

נוסח החוק ביחס לעובד עצמאי הוא זה: אדם עצמאי הוא אדם העובד במשלוה ידו בעצמו או עם בני משפחתו ואינו מעביד אנשים...". השאלה היא אם אפשר להגיר שחבר-הכנסת הוא אדם העובד במשלוה ידו בעצמו או עם בני משפחתו. נראה לי שגם ההגדרה הזאת אינה הולמת את חברי-הכנסת. לכן, על-ידי אקסקלוזיה אנחנו באים למסקנה שחבר-כנסת משתייך לסוג השלישי שהוא מוגדר על-ידי אי-השתייכות לאחד משני הסוגים האחרים. הסוג השלישי משלם את דמי הביטוח הנמוכים ביותר - 2,9% מסכנת בגבול של 240 ל"י לחודש.

טיפלנו בשאלה שהיא אקטואלית לגבי רוב חברי-הכנסת שהם בעלי הכנסות נוספות ממקורות אחרים. החוק עונה לשאלה זאת על-ידי כך שעובד שאינו שכיר ואינו עובד עצמאי מצדף את כל הכנסותיו מכל המקורות, אבל משלם דמי-ביטוח מן הסכום של 240 ל"י בלבד. ז.א. אדם שיש לו 500 ל"י לחודש, מהן 200 מן הכנסת, 150 מבית ו-150 ממקור אחר - משלם מכל ההכנסות האלו דמי ביטוח לפי שכר כולל של 240 ל"י.

נשאלת השאלה: מדוע ישולם פה מן המקור בכנסת ולא כעצמאי למט-הכנסת? ההחלטה בענין זה היא בידי חבר-הכנסת. אולם, נראה לי, מאחר שהיגיון מרציה של חבר-הכנסת כוללת גם תשלום תמורה קופת תגמולין, יש הגיון בכך שחלק של הסכום יוקדש למטרה של הביטוח הלאומי. זה יקל בהרבה על הגביה מצדנו, משחרר את חבר-הכנסת ממשלום דמי-הביטוח ישר, והתשלום המיועד למטרה זו מגיע לתועלתו וחבר-הכנסת יחנה מזה.

יש עוד שאלות שהן פשוטות באופן יחסי, ביחס לחברי-הכנסת שהם חברי מושבי-עבודה וגורמים אחרים. אולם נראה לי שלפי ההסכם שקבענו עם מושבי עובדים, קיבוצים וכו'. - פה אני מסווג את זה עם עובדים שאינם מועסקים במושב והמשק שלהם משלם את דמי-הביטוח, או כחבר מושב אינו צריך לשלם ביטוח אלא אם יש לו הכנסות במושב ושתי ההכנסות יחד הן פחות מ-240 ל"י.

י. אורי:

יש בינינו אנשי משק, אנשי משרות, אנשי מקצועות חופשיים. יש הבדל בין המשק קיבוצי לבין משק מושבי. כחבר-משק מושבי, המחזיק במקומו במשק פועל, אני רוצה לשאול: במשק אני קבוע וכאן אני מדעי - ואני חייב לשלם דמי ביטוח גם בשביל הפועל וגם בשבילי. ז.א. שהמשק משלם פעמיים. מה דיני כאן?

לעצם העניין - אנו מקבלים דמי

ביטוח מן הכנסת ומן הסכום הזה אנו נשלם.

מ. ארם:

מה הם החשלושים של העצמאיים ומה משלמים ~~העצמאיים~~, ומה משלם הצד המקביל?

ע. טימון:

חובת הביטוח הלאומי חלה על כל תושב בארץ - כמה עלי לשם כדי לקיים חובה זו?

היו"ר ד. בר-רב-האי:

2,9% טכל שכר שמקבלים.

י. קליבנוב:

גם לדעתי רצוי יותר לנכות את דמי הביטוח מן ה-11% שאנו מקבלים. אך אני הולק על הגדרתו של ד"ר לוטן שאיננו שכירים. אנו מקבלי שכר אם כי איננו מקבלים הוראות ממעביד ואין הדבר הזה יכול לשמש לנו כסימן-היכר. גם השרים אינם מקבלים הוראות אך הם מקבלים שכר. אני עומד על דעתי שלגבי הכנסת אנו שכירים.

ק. כהנא:

האם יש בחוק הגדרה של שכיר?

ד"ר לוטן:

ביחס לשאלתו של חבר-הכנסת אורי, ברור שהוא מדבר על שני אמצעים, ששניהם במצבים שונים. אחד הוא שכיר מועסק על-ידי חבר-הכנסת אורי, והשני הוא חבר כנסת בעל משק. חבר-כנסת בעל משק הוא עובד עצמאי, במידה שהוא בעל המשק והוא שייך לסוג השלישי במידה שהוא חבר-הכנסת. ברור שהמצוות והחובות והזכויות של שניהם הם שונים לגמרי - אחד הוא עובד שכיר (ואין זה חשוב שהוא מטלא את מקומו של חבר-הכנסת אורי במשק), והשני הוא עצמאי, והחובות של שניהם הם בלתי-תלויים האחד בשני.

י. אורי:

אזתו משק נושא בעול כפול.

ד"ר ג. לוטן:

אם אתה מעביד אנשים והעסק אינו מכניס רווחים, ברור שהמשק חייב דמי ביטוח בעד עובדיו ושאלת הרווחים אינה קובעת שום דבר ביחס לחובה זו.

אשר לשאלתו של חבר-הכנסת ארם ביחס לעובד שכיר ועצמאי. בעד עובד שכיר המעביד צריך לשלם 3,3% ממסכדתו בגבול של 240 ל"י. מזה משלם העובד 1,4% ואת היתר משלם המעביד.

חבר-הכנסת קליבנוב טועה בהנחתו והוא

מקפח על-ידי-כך את מעמדו של חבר-הכנסת, מפני שגם בפרלמנטים אחרים כך נהוג לגבי חבר-כנסת, שהוא אדם הפועל רק לפי מצפוננו ולא לפי הוראות של מעביד. התענינתי בעניין זה בפרלמנט האנגלי וגם אצל חבר-הפרלמנט אינו משתייך לסוג העובדים השכירים. (י. קליבנוב: בפרלמנט הבריטי לא משלם משכורת, אלא תשלום לכיטוי הוצאות).

ב. אזניה:

דבר אחד צריך להיות ברור - ובזה אני מבקש את עזרתו של ד"ר לוטן - האם בא בחשבון הביטוח הלאומי? כל השאר אינו בגדר של הכרעה מצלנו. על-כן גם החזרתי את הענין לפליגת הוועדה - אך ורק בגלל השאלה הזאת. חשבתי שנברר את יתר הדברים בוועדת-המשנה, אך לאחר דבריו של ד"ר לוטן אין לנו מה לברר, כי החוק קובע הגדרות ברורות. נשאר השאלה אם הכנסת צריכה להשתתף, בוסף ל-11% שהיא נותנת לנו, גם בהוצאות של דמי הביטוח הלאומי.

ד"ר ג. לוטן:

אם מותר לי פה לחוות את דעתי - אם ניקח אנלוגיה מנין נלקח הסכום של 11%, נראה כי אחוז זה הוא בין המקובלים ביחס לעובדים שכירים. אך זה כולל את התשלום של המעביד ושל העובד גם יחד. אם רוצים להשתמש בקו מקביל, עליו לפנות לסעיף 57 של החוק, שבו נאמר: אם מעביד ועובד היו משלמים לקופת תגמולין או לקופת פנסיה או לדומה לזה, בתוקף החוק מוקטן התשלום לקופות אלו ב-2,5% אשר טועברים למוסד לביטוח לאומי. א.א. אם מקבלים את היטוד, ברור שאנו מגיעים לאותה מסקנה, מפני שברור ש-11% הם בין האחוזים המקובלים שמשתלמים. זה יתחלק טוב ויביא לאותה מסקנה.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

שמענו את הסבריו ודעתו של ד"ר ג. לוטן ואנו מודים לו על-כך.

עלינו לקבוע עתה אם אנו ממשיכים לדון

ולהחליט עתה, או לא.

מ. ארם:

אני מציע להעביר את הענין לוועדת-המשנה והיא תביא לנו מסקנות שנצביע עליהן בלי ויכוח, או שניתן רשות-הדיבור לאחד בעד ואחד נגד ואחר-כך נצביע.

ב. אזניה:

אין טעם להעביר את הענין שנית לוועדת-המשנה. הוא הוכרר שם דיו. אני מציע לדון ולהחליט כאן.

ה צ ב ע ה

ברוב דעות הוחלט להעביר את בירור שאלת הביטוח הלאומי לגבי חברי-הכנסת לוועדת-המשנה.

ב. שאלה שנתעוררה בוועדת-הכספים בקשר למתן זכות הסתייגות לחבר-הכנסת ש. בז'רנו לחוק לתיקון פקודת מס-הכנסה, לאחר שהונח כבר על שולחן הכנסת יחד עם ההסתייגויות:

י. גורלי:

ועדת-הכספים דעה בתיקונים בפקודת מס הכנסה. באחד הסעיפים נקבע סדר שעור השחרור מתוספת היוקר לשכירים, תוספת שאינה נושאת מס-הכנסה. נתעורר ויכוח באיזו מידה גם העצמאיים נהנים מהנחה זו. לפי הצעה הממשלה גם העצמאיים, עד שעור מסוים של השכר, נהנים מן השחרור מתוספת היוקר, באופן אקווילנטי להנחה הניתנת לשכירים. אולם חלק מחברי הוועדה דעתם לא היתה נוחה משעור ההנחה והציעו שרין העצמאיים יהיה כדין השכירים בכל, ללא כל סייג. הרוב לא קיבל דעה זו. אחד מחברי הוועדה, חבר הכנסת בז'רנו, הביע את דעתו בדיון שנתקיים כמה פעמים בוועדה, שדין עצמאיים צריך להיות כדין השכירים. לאחרונה, כאשר הגיעו להצעה, לא היה חבר-הכנסת בז'רנו בישיבה, וחבר-הכנסת אריאם אמר שייתכן שחבר-הכנסת בז'רנו ישמור לו זכות הסתייגות בענין זה.

מאז אנאמרו הדברים האלה, ועד שהונח החוק על שולחן הכנסת עברו ימים אחדים - יותר מן הרגיל - ובינתיים קרה עוד דבר אחד. היינו צריכים להזדקק להתערבותה של ועדת-הכנסת בענין הדיון על שוויץ בפסים, שהיה צמוד לדיון בפקודת מס-הכנסה. ביקשנו את יו"ר ועדת הכנסת לכנס באופן דחוף את הוועדה, כדי שהיא תדון בדבר, אך הדבר לא עלה בידו, והוא לא כינס את הוועדה. בינתיים פתרה ועדת-הכספים את השאלה הזאת בעצמה. משום-כך, היות והיינו צריכים להניח על שולחן הכנסת את המסקנות של ועדת-הכספים על שוויץ במסים בעת ובעונה אחת עם התיקונים לפקודת מס-הכנסה, שהיינו את הצחת התיקונים על שולחן הכנסת, ועבר כשבוע ימים או יותר.

במשך השבוע ביקשתי את מזכיר ועדת הכספים לפנות לחבר-הכנסת בז'רנו ולשאול אותו אם הוא שומר לעצמו זכות זו, כפי שהוריע חבר-הכנסת אריאם. הוא שמע ולא נתן תשובה. כרגע האחרון, זה היה אולי שעות אחדות לפני הנחת החוק עם ההסתייגויות על שולחן הכנסת, המזכיר שוב שאל, לפי בקשתי, את חבר-הכנסת בז'רנו אם הוא עומד על הסתייגותו. המזכיר אמר לי שהדו"ש הברור הוא שחבר-הכנסת בז'רנו אינו מכניס הסתייגות, ואז ניתנה לו הוראה להביח את התיקונים בלי ההסתייגות הנדונה. אך כבר באותו יום שהונחו ההסתייגויות על שולחן הכנסת, אמר לי חבר-הכנסת אריאם שחבר-הכנסת בז'רנו שומר לעצמו זכות הסתייגות. אמרתי לו שכבר מאוחר מדי, וכי אין לי כל סמכות על דעת עצמי, מבלי להביא את הדבר לוועדת-הכספים, לאפשר לו להוסיף את הסתייגותו. הבאתי את השאלה לוועדת-הכספים ובה נחלקו הדעות וסוכם שאנו מביאים את השאלה הבוקר לוועדת-הכנסת, והיא צריכה לפסוק כיצד לנהוג בהסתייגות זו: להביח אותה על שולחן הכנסת או לא?

ש. בז'רנו:

כפי שאמר יו"ר ועדת-הכספים, שמרתי לעצמי זכות הסתייגות בזמן ההצבעה. מסרתי גם את נוסח ההסתייגות והיא נרשמה עוד לפני ההצבעה. אחרי זה, במשך כל התקופה הזאת, לא דמתי באופן סופי אם אני אשתמש בזכות הסתייגות זו או לא. היו לי שיחות עם מזכיר הוועדה ועם יו"ר הוועדה, אך תשובה סופית, חיובית או שלילית, לא ניתנה על-ידי, עד אתמול.

השאלה העומדת בפני ועדת-הכנסת היא, עד מתי רשאי חבר ועדה לשמור לעצמו זכות בזאת; אם היא נופת באופן אוטומטי ברגע שהחוק הונח על שולחן הכנסת או לא. אינני יודע אם בתקנון הכנסת כתוב משהו על-כך. אך ידועים לי תקדימים רבים כאלה. לכל אחד מחברי הכנסת היתה הזדמנות להרוכח בעשרות מקרים שלאחר שהונחו הסתייגויות על שולחן הכנסת, נוספו הסתייגויות חדשות.

17.8.1954

מתן זכות הסתייגות לחבר-הכנסת
בוֹרְנוֹ, לחוק לתיקון פקודת
מס-הכנסה, לאחר שהחוק הונח
על שולחן הכנסת.

ש. בוֹרְנוֹ:

אתמול בדיונים בוועדת הכנסת, היה מי שאמר
שיש בתקנון סעיף הקובע שאחרי שהוועדה הניחה
חוק מסוים על שולחן הכנסת, אין היא יכולה לטפל בו יותר, אלא אם הכנסת
מחזירה אותו אליה בחזרה. אינני חושב שיש לזה קשר עם השאלה הנדונה.
כאן איננו מציעים דיון מחדש בסעיף מסוים בחוק, איננו מבקשים להצביע מחדש,
אני רק מבקש לאפשר לה העלות הסתייגות ששמרתי לעצמי את הזכות לרשום אותה.
אותה זכות לקחה לעצמה הממשלה באותו חוק. אתמול, שבוע ימים לאחר שהחוק
הונח על שולחן הכנסת, היא הציעה לרון מחדש בסעיף שהונח כבר על שולחן
הכנסת. התיקון הונח על שולחן הכנסת, לפי החלטת ועדת-הכספים, ונאמר
בו כי זה תיקון טעות. זה אינו תיקון. בשאלה זו לא היה דיון. יש כאן
סעיף המדבר על הכנסתו של יחיד שהיא פטורה ממס על חלק של תוספת היוקר.
הממשלה אתמול הציעה לכתוב "יחיד תושב ישראל". ז.א. שההקלה הזאת
אינה חלה על יחיד שהוא תושב חוץ. זאת היא למעשה שאלה חדשה, שעליה לא
היה דיון במשך כל זמן הקריאה הראשונה, והדיון בוועדה.

הצעתו היא פחות מזה. זה דבר שהיה עליו
דיון. אני מבקש מאת הוועדה לאשר את זכותי להסתייגות זו.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

אני רוצה להזהיר את חברי הוועדה מדיון
לגופו של ענין ומקביעת יחס לעצם ההצעה.

השאלה היא רק פרוצדוראלית.

י. גורי:

בכון מה שאמר חבר-הכנסת בוֹרְנוֹ בענין השני.
אך יש הבדל אחד. הממשלה לא הכניסה הסתייגות,
אלא היא באה אתמול ואמרה שהיתה השמטה של שתי מלים אלו "תושב ישראל".
אילו היה מתעורר ויכוח והדעות היו מחולקות לא הייתי רואה אפשרות להניח
את הדבר על שולחן הכנסת. הדבר הזה נתקבל על דעת כולם. (ש. בוֹרְנוֹ: שהיו
נוכחים). בדרך-כלל "הוועדה" הם אלה שנוכחים בישיבה. לכן לא חשבתי שאני
עובר על איזה לאו כאן. כמובן, אם ועדת-הכנסת תפסוק שעברנו על לאו - נקבל
את החלטתה.

י. בר:

כאשר הביאו לנו את התיקון הזה, הבינותי
שתוספת יוקר אינה יכולה להיות קשורה
בתושב חוץ. אמרו לנו שזאת השמטה - וקבלנו את הדבר.

אחזור עתה לענין ההסתייגות. בסעיף 8
של תקנון מועצת המדינה הזמנית כתוב "שאיין לדון בהצעה ואיין להעמידה להצבעה
אלא אם כן הוצעה תחילה בוועדה שענין ההצעה שייך אליה; הצעה שנדחתה
בוועדה לא תובא לפני המועצה - פירוש הדבר לפני הכנסת - אלא אם כן שמרה
לעצמו המציע זכות לכך בשעת דחיית הצעתו בוועדה".

פירוש הדבר שצריך לעשות כך: להציע,
להצביע, ואחר-כך, כאשר ההצעה תיפול, באותה שעה לשמור הסתייגות. אני זוכר
שבועדת החוקה, בכנסת הראשונה, בשעה שעמדו על קוצו של יוד, אם שכח חבר
הכנסת להודיע שהוא רושם לעצמו הסתייגות, שאלה אותו מייד הקצרינית אם הוא
רושם את ההסתייגות.

ברור שדברי אלה מכוונים לחוק הישן. אחר-כך
יש מידה של חסד שיושבי-ראש הוועדה לפעמים נוהגים בה. אך אינני חושב
שמידת חסד אפשר להביא לוועדת-הכנסת בתור ערעור. אילו היה כאן ענין של
הסכמה כללית, ללא תקדים, אני תומך בזה שתנתן רשות להגיש הסתייגות זו,
ללא יצירת תקדים. אך אם מדברים על זכות - ודאי שאין זכות כזאת. חבר-הכנסת
בוֹרְנוֹ אף פעם לא אמר שהוא רוצה בהסתייגות זו. הוא שקל ושקל.

מתן זכות הסתייגות לחבר-הכנסת
בז'רנו, לחוק לתיקון פקודת
מס-הכנסה, לאחר שהחוק הונח
על שולחן הכנסת.

י. בדר:

אזכיר עתה החלטה של ועדת-הכנסת בנוגע
לחוק מקדמה למס-הכנסה; היא החליטה:
"מאחר שהממשלה הציע תיקון נוסף לחוק מקדמה למס-הכנסה, ולאחר שהובח
כבר יחד עם ההסתייגויות על שולחן הכנסת, יוצע במליאת הכנסת להחזיר
את החוק לוועדה". עיינתי ומצאתי את אותו הדבר ב"דברי הכנסת" ואקרא
בפניכם את הודעתו של יו"ר ועדת-הכספים י. גורי, אז. הוא אמר: "ועדת
הכספים הניחה על שולחן הכנסת את חוק מקדמה למס-הכנסה. חוק זה הוכנס
לסדר-היום של הכנסת בישיבת הערב; בבוקר, בצשיבת ועדת-הכספים נתבקשה
הוועדה על-ידי הממשלה להכניס תיקון אחד לחוק. ייתכן שיוכנס תיקון
נוסף לפי יזמתה של ועדת-הכספים עצמה. נתעוררה שאלה פרוצדוראלית כיצד
לנהוג במקרה זה, לאחר שהחוק כבר הונח על שולחן הכנסת. פנינו לוועדת
הכנסת והיא החליטה שיו"ר ועדת-הכספים ימסור הודעה מעל במת הכנסת שיבקש
מן הכנסת להחזיר את החוק לוועדת-הכספים".

כל ההבדל שרוצים למצוא בין הצעה לבסתייגות
הוא מילכותי. אין הבדל כזה. מה זאת הסתייגות? הסתייגות זו הצעה
למליאה לאחר שהיא נדחתה בוועדה. השאלה היא איך אפשר להביא הצעה זו
למליאה. התקנון קובע שאפשר להביא אותה, רק אם בשעה שנדחתה בוועדה
היא נרשמה כהסתייגות. זה דבר אחד.

יש דבר שני. היושב-ראש אמר שחבר-הכנסת
בז'רנו מבקש לרשום לעצמו הסתייגות. זאת אומרת שהוא מבקש זכות להביא
את הצעתו להצבעה במליאה. הממשלה אינה יכולה להציע הצעה ישר למליאה,
מבלי להביא את זה תחילה לוועדה. לא כל שכן שאסור הדבר לחבר-הכנסת.
הכנסת יכולה להחזיר את החוק לוועדה ואז יכולות לבוא גם הצעות אחרות.

אני מדבר עתה על הטושג פונקטוס-אופיצייו.
ז.א. שהוועדה גמרה את תפקידה בחוק שהובח על שולחן הכנסת. ועדת-הכספים
לועתי, לאחר שהניחה את החוק לתיקון פקודת מס-הכנסה על שולחן הכנסת, היא
פונקטה-אופיצייה ביחס לחוק זה, ובודאי שאין לה שום תפקיד בנוגע לתוספת
הסתייגויות. היא סיימה את תפקידה. חבר-הכנסת בז'רנו פנה בעניין זה
לוועדת-הכספים; הוא יכול היה באותה הצלחה לפנות למנהל הדואר. לשניהם
אין כל תפקיד לגבי חוק זה, אלא אם הכנסת תחזיר את החוק לוועדת-הכספים,
ואז שוב תבתן סמכות לוועדה לרונ בחוק ובתיקונים. לועתי, לא היתה לוועדה
כל סמכות לטפל בבקשתו של חבר-הכנסת בז'רנו, לאחר שהחוק הונח יחד עם
לוח ההסתייגויות על שולחן הכנסת. חבר הכנסת בז'רנו הפסיד את זכות
ההסתייגות מבחינת זכות. - ייתכן שיש כאן מקום לחסד - ברגע שלא רשם לעצמו
הסתייגות.

הייתי מרוצה מאד אילו החליטו כולם פה אחד
לתת לו זכות הסתייגות.

ט. אדם:

חבר הכנסת בז'רנו היה צריך להתחיל בתביעה
אחרת, לא בתביעה שירשו לו להציג את הסתייגותו,
אלא בתביעה להחזיר את החוק חזרה לוועדת הכספים. איבני יודע אם היו נענים
לו, אך זו היתה פרוצדורה פשוטה. יש כלל שאי-אפשר לעבור עליו: עבר זמנך
בטל קרבנו. לפי דעתי אין כל זכות לתביעתו של חבר הכנסת בז'רנו, אלא אם
החוק יחזור חזרה לוועדה.
אשר לפנייתו של חבר הכנסת בדר שנשכח פה אחד
להרשות הסתייגות זו - אני איבני מסכים לה.

ע. איכילוב:

במידה שאני ראיתי מקרוב במשך השנים האלו את
עבודת הכנסת בשאלות דומות, הריני סופתע מאד
שתביעתו זו של חבר הכנסת בז'רנו זכתה להיענות שלילית מצד יו"ר ועדת
הכספים שקבעה שיש להעביר שאלה פרוצדורלית זו לוועדת הכנסת.

ועדת הכנסת

17.8.54

מתן זכות הסתייגות לחבר-הכנסת בז'רנו, לחוק לתיקון פקודת מס-הכנסה, לאחר שהחוק הונח על שולחן הכנסת.

ע. איכילוב:

כבר בהזדמנויות רבות, בטכנותנו כוועדת הכנסת, העלינו הדמורים לגבי הגדרות ברורות יותר ושובות יותר בתקנון של הכנסת. אם אנו רבים היום בשאלה פרוצידורלית זו, בפני עומדת רק שאלה אחת: אם יש כאן בהירות - ואז אין לי כל ספק בתשובה - או אם אין בהירות - ואז אינני יודע מה התשובה.

באמנים עלי שני האנשים שדיברו כאן, יו"ר ועדת הכספים וחבר הכנסת בז'רנו, ששניהם אישרו שהוא רשם לעצמו זכות להסתייגות (י. בדר: זה נכון). שניהם מאשרים עובדה זו. בא יו"ר ועדת הכספים וטוען שהמזכיר קיבל את הרושם שחבר הכנסת בז'רנו אינו עומד על הסתייגותו. זה אינו נימוק למנוע מחבר הכנסת בז'רנו את הזכות להציג את הסתייגותו. מה זאת אומרת "המזכיר קיבל את הרושם"? חבר הכנסת בז'רנו הודיע ליו"ר ועדת הכספים שהוא מסיר את הסתייגותו? או שהוא אינו חושב להעמיד אותה? - לא ולא. בשארה העובדה שכוועדת הכספים ביקש חבר הכנסת בז'רנו לשמור לעצמו זכות הסתייגות.

אינני רוצה להיכנס עתה להגדרות שנקבעו מדי פעם בפעם בכתב. אני מביא רק כאסמכתא את הצעת התיקון של הממשלה - ואני מתפלא על שאומרים שזו השמטה גרידא - ולעומת זאת באחזים בעובדה הפורמלית שהחוק וההסתייגויות הונחו על שולחן הכנסת. האם תוספת זו אינה משנה את תוכן האסמכתא המונחת על השולחן? אין זה מעניין אם זו היתה השמטה, שכחה או תוספת. ברור לי רק דבר אחד, אם מקבלים את העקרון שהוועדה טיימה את תפקידה בהניחה את החוק על שולחן הכנסת, אין כל מקום לנקוט עמדה שונה לגבי הצעת הממשלה.

חברי הכנסת עדים למהלך עבודתה של הכנסת ולתקדימים עובדתיים. כאשר חבר הכנסת בז'רנו אמר שיתכן שהוא ישמור לעצמו זכות להסתייג, ורק לאחר כמה ימים הודיע שהוא עומד על זכותו - לא ייתכן לשלול ממנו זכות זו. אזכיר לכם רק את הסתייגותו של חבר הכנסת אונא לחוק השבות. הוא הגיש אותה כמה שבועות לאחר שהחוק הונח יחד עם ההסתייגויות על שולחן הכנסת. מדוע דוקא הסתייגותו של חבר הכנסת בז'רנו פסולה? זאת דוגמא אחת מני רבות.

מבחינת התקדימים שמורה לחבר הכנסת הזכות להסתייג, אם הוא מודיע שהוא שומר לעצמו זכות זו. גם כאשר החוק הונח על שולחן הכנסת אין כל סיבה למנוע ממנו את זכותו זו.

מתוך כך אני מציע לאשר את זכותו של חבר הכנסת בז'רנו להעלות את ההסתייגות כתוספת להסתייגויות שהונחו על שולחן הכנסת.

א. כהן:

גם לענין פרוצידורלי יש שני צדדים: משפטי ומהותי. לאחר דברי חבר הכנסת בדר, שהזכיר את הצד המשפטי של הבעיה, אין מה לענות. בא חבר הכנסת איכילוב ואומר שמדברי מזכיר ועדת הכספים ומדברי יו"ר ועדת הכספים וחבר הכנסת גורי, במקרה הטוב ביותר לא ניתנה תשובה ברורה לכאן או לכאן ועל כן יש להנותו מן הספק. כל זה היה נכון, אילו היה מדובר לפני הנחת החוק על שולחן הכנסת, או אילו חבר הכנסת בז'רנו, מיד כשראה שההסתייגויות הונחו על שולחן הכנסת, היה בא וטוען שפלה טעות ויש לכלול גם את הסתייגותו. אך לאחר שהחוק מונח על שולחן הכנסת כמעט שבוע ימים וחבר הכנסת בז'רנו ראה אותו ולא העיר באותו רגע על טעות, פירושו של דבר שהוא נתן תשובה חיובית שאינו רוצה להסתייג. אין גם לטעון כי הוא לא ראה את החוק, מכיוון שכל חבר כנסת מוחזק שהוא יודע מהישיש על שולחן הכנסת ואי-ידיעת החוק אינה משמשת אמתלה להגנה.

ועדת הכנסת

17.8.54

מתן זכות הסתייגות לחבר הכנסת
בז'רנו, לחוק לתיקון פקודת
מס-הכנסת, לאחר שהחוק הונח
על שולחן הכנסת

א. כהן:

אשר לצד המהותי של הבעיה - אני רואה בהחלט
שיש לענין זה אופי תקדימי - ולדעתי תקדים שלילי. בכנסת שלנו השתדש
נוהל לא חיובי, אינני אוטר נפסד, שבאותו ענין מגישים כמה וכמה חברי
כנסת הצעה לסדר-היום או הסתייגות, אך התקנון אינו קובע ובר בענין זה,
וכיום יש לנו תופעות שכמה וכמה סיעות מגישות הצעה לסדר-היום באותו
ענין והדבר הופך את הכנסת למשחק ילדותי (זאת היתה תגובתו של ילד בן 12
שביקר בכנסת).

אלמלא היו ההסתייגויות והחוק על שולחן הכנסת,
הייתי מציע לכנסת לנהוג מנהג של חסד. אך מכיוון שחבר כנסת אחד רשם
לעצמו אותה הסתייגות בדיוק וחבר הכנסת בז'רנו יכול להצביע בעדה - לשם
מה יש צורך בתוספת הסתייגות לאותו ענין? למעשה אנו נאבקים על זכות
פרלמנטרית תחיקתית להשיג משהו שניתן בין כה וכה על-ידי הסתייגותו של
חבר הכנסת בדר. אם נאפשר לחבר הכנסת בז'רנו להציג את הסתייגותו היום,
מתוך הכרה בזכותו, נביא לידי מצב שבשעת הדיון במליאת הכנסת יקום חבר
ויאמר ששכח לרשום לעצמו הסתייגות והוא מבקש להעלותה בכנסת.

אסור לנו ליצור תקדים שמרחיב פירוש שיש

לסתום אותה בין כך.

א. סטופס:

אני הופך את הקערה על פיה ושואל: באיזו זכות
היה רשאי יו"ר ועדת הכספים לא לכלול את
הסתייגותו של חבר הכנסת בז'רנו, בשעה שהניח את ההסתייגויות על שולחן
הכנסת? נוסח הסתייגותו של חבר הכנסת בז'רנו נרשם באופן מילולי בפרוטוקול;
כדי להוציאה מלוח ההסתייגויות צריכה היתה לבוא הודעה מפורשת על כך מחבר
הכנסת בז'רנו או מסיעתו שהם מותרים על ההסתייגות. אך אין לוותר עליה,
כל זמן שלא ניתנה הודעה כזאת.

איש לא טען שהיתה מצ'רנו או מצד חבר הכנסת
בז'רנו או אדם מוסמך אחר בשם הסיעה הצהרה שאנו מותרים על ההסתייגות.
היא היתה רשומה ומזכיר ועדת הכספים, כל זמן שלא נמסרה הודעה המבטלת את
ההסתייגות, לא היה רשאי להוציאה.

אינני רוצה לחזור על מה שנאמר כבר, אך כולנו
יודעים כמה מקרים היו של תוספת להסתייגויות שהונחו על שולחן הכנסת.
מעולם לא הפכנו את הדבר לבעיה פרוצדורלית. אינני רואה כל אפשרות
להסתפק על מזכיר אצאאאאאא ועדת הכספים שאמר שיש לו רושם שחבר הכנסת
בז'רנו מותר על הסתייגותו. ההסתייגות הוצעה בוועדה, היא נרשמה באופן
מילולי בפרוטוקול, ולא היתה כל זכות להוציאה.

י. ברר:

אחזור על כמה עובדות. עובדה היא שבישיבה
מסויימת הציע חבר הכנסת בז'רנו נוסח מדוייק.
עובדה היא שבאותה ישיבה מסיימת לא נתקיימה הצבעה. עובדה היא שאחר-כך
היתה עוד ישיבה ובה אמר חבר הכנסת בז'רנו, כתשובה לשאלה פרובוקטיבית
מצ'רני, שהוא עומד על הצעתו. אחר-כך היתה עוד ישיבה, אולי שבועיים לאחר
זאת, ובה הובא הדבר להצבעה בקשר עם הצעת חבר הכנסת בז'רנו לא היה נוכח
בישיבה זו. השתתפו בה שני חבריו של חבר הכנסת בז'רנו: חברי הכנסת אריאב
וטטופ. אחד מהם הצביע בעד הצעת הממשלה והשני נמנע מהצבעה. בהצבעה על
הצעת הצבעתי רק אני. באותו זמן אמר חבר הכנסת אריאב שיתכן שחבר הכנסת
בז'רנו ישמור לעצמו זכות הסתייגות. אני שולל בהחלט שבאותו רגע נמסרה
הודעה ברורה שיש הסתייגות.

ועדת הכנסת

17.8.54

מתן זכות הסתייגות לחבר הכנסת
בז'רנו, לחוק לתיקון פקודת
מס הכנסה לאחר שהחוק הונח
על שולחן הכנסת

ב. אזכרה:

התפלאתי לדבריו של חבר הכנסת סטופ. אילו
צדקו דבריו מבחינה עובדתית, היתה כל התמונה
משתנה: הוגשה הסתייגות והושמטה עלי יו"ר הועדה. אילו טענה זו היתה
צודקת, הייתי מיד מקבל אותה ומצביע בעד זה שההסתייגות שהושמטה תוכנס.
אך לא א זה מצב הדברים. חזקה גם על חבר הכנסת גורי וגם על חבר הכנסת
בז'רנו שהם לא היו מביאים לדיון כאן שאלה של השמטה. ועדת הכנסת צריכה
להחליט אם חבר הכנסת בז'רנו רשאי להכניס הסתייגות לאחר שהחוק הונח
כבר על שולחן הכנסת. המצב היה כזה, שברגע שההצעה הוצבעה, חבר הכנסת
בז'רנו לא רשם לעצמו הסתייגות, אלא אמר שהוא אינו יודע עדיין אם ירשום.
(א. סטופ: אין זאת אומרת שמבטלים את ההסתייגות.)

בענין זה אני מבקש לדייק בנקודה המכרעה, והיא:
שכל מה שמתרחש לגבי הסתייגות או אי-הסתייגות מתרחש ברגע של גמר ההצבעה.
זאת הנקודה המכרעת. אין זה משנה אם ההצעה הצעה כזאת ובזמן ההצבעה נאמר
שומרים לעצמם את הזכות. השאלה היא: עד מתי רשאי המסתייג לשקול אם הוא
רושם את ההסתייגות או לא. יכול לקרות שבשעת הדפסת ההסתייגות מודיע
חבר כנסת שתהיה לו הסתייגות נוספת והוא יסגור אותה תוך כדי תהליך
ההדפסה והיא תצורף להסתייגות בסוף. אין זה חשוב אם ההדפסה טרם נגמרה
ובינתיים מניחים חלק מן ההסתייגות על שולחן הכנסת. זה התקדים שעליו
מסתמכים אצל חברי הכנסת. התקדימים שאנו קובעים הם לגבי העתיד ולא
לגבי העבר, ואין הם משתנים לפי צרכי מפלגה זו או אחרת. הכלל שאנו
צריכים לקבוע הוא, שכל מי שרוצה להסתייג חייב לעשות זאת לפני שהחוק
מונח על שולחן הכנסת, ואין זה חשוב במקרה כזה אם הוא בא ואומר שהוא
מוסר הסתייגות, הוא רק מבקש לעכב את ההדפסה. (ע. איכילוב: לפני שהיו"ר
הניח את החוק על השולחן, האם הוא שאל את חבר הכנסת בז'רנו אם הוא לוקח
בחזרה את הסתייגותו או לא?) אם אחרי ההצבעה חבר מודיע שהוא מסתייג,
מוטלת חובה על היו"ר לקבל מן החבר את ההסתייגות. אך אם ברגע של ההצבעה
החבר אומר שהוא אינו יודע עדיין, על החבר בעצמו לבוא ולסגור את
ההסתייגות. (ע. איכילוב: היו"ר לעתים רואה זאת סחובתו לשאול את החבר,
ולפי דבריו הוא גם שאל את חבר הכנסת בז'רנו.)

אני אינני חבר ועדת הכספים וגם אני התעניינתי
מבחינה פוליטית לדעת אם חבר הכנסת בז'רנו יציג את הסתייגותו או לא. אני
מתאר לי שגם יו"ר ועדת הכספים היה מעוניין בדיוק באותה מידה כמוני.

ש. בבה:

במשפט רצח מסויים ניסח הסניגור בכל מיני דרכים
להוכיח שהנאשם אינו אשם. על כך ענה הקטיגור
שהוא היה מאמין לדברי הסניגור, אילו לא היה מונח בפניהם הנרשח. כדצוין רב
הייתי מאמין לדברי הדיוק של ההסטוריה עם השעון ביד, אלמלא העובדה שבפנינו
יש תקדימים של עשרות הצעות שהונחו על השולחן לאחר שההסתייגות הונחו כבר
קודם לכן. לא פעם קרה שחבר כנסת לא הספיק לסגור את הסתייגותו והוא בא
אחר-כך וביקש להוסיף את הסתייגותו, וכך עשו. גם בחוק הנדון יש הצעת
מטלה שנתקבלה והונחה על השולחן. אין כל מקום לפלפולים פרוצידורליים
שהסתייגות יכולה לבוא לכנסת רק לאחר שההצעה הוצבעה בוועדה והמציע רשם
לעצמו הסתייגות. מספיק בהחלט שחבר הכנסת בז'רנו הציג הצעה שנרשמה בפרוטוקול.
אאא זה היה ענינו של יו"ר הוועדה אם הוא כלל את ההסתייגות או לא. ברור
שמקודמת מבט משפטית פורמלית גרידא אפשר לומר שוועדת הכנסת תצטרך לשנות את
הפרוצידורה המקובלת כדי שאי-אפשר יהיה להניח את ההסתייגות לאחר שלוח
ההסתייגות הונח על שולחן הכנסת. אך ברור שהדבר תלוי ביחסו של היו"ר למצייע.

מתן זכות הסתייגות לחבר-הכנסת בז'רנו, לחוק לתיקון פקודת מס-הכנסה לאחר שהחוק הונח על שולחן הכנסת

ש. בבה: עובדה היא שיו"ר ועדת-הכספים קיבל את ההודעה שנשמרת שכות להסתייגות. הוא היה יכול לטעון שאין זכות להסתייגות. למחרת, מכיון שחבר-הכנסת בז'רנו לא היה נוכח בישיבה, הודיע חבר-הכנסת אריאב, שהוא שומר על זכותו להסתייג. ז.א. שהסתייגות עומדת.

אני מציע להחזיר את הענין ליו"ר ועדת-הכספים. הוא צריך להחליט אם הוא אסר שהוא שומר על הזכות. מבחינה פרוצדורלית הדבר מובן. אני מציע שוועדת-הכנסת לא תחליט בענין זה ותחזיר אותו ליו"ר ועדת-הכספים.

מ. וילנר: בתחילת דברי עלי לציין שהדיון כאן צריך להיות פרוצדוראלי, ולא מבחינת הצורך של גוף פוליטי זה או אחר. עתה טוענים הציונים הכלליים את אותן הטענות שאנו תמיד טענו, על קיפוח זכויות חברי-הכנסת.

בדבריו של חבר-הכנסת בבה יש סתירה. מצד אחד הוא טוען שיש לאפשר לחבר-הכנסת בז'רנו להגיש את הסתייגותו, בהסתמכו על תקדימים. מצד שני הוא טוען שיש לו זכות משום שהצעתו נרשמה כבר קודם לכן בוועדה. אני מציע שלא נקבל החלטה לצורך הציונים הכלליים או ספא" והציונים כלליים. אני מציע שלאור התקדימים שהיו שניתנה אפשרות לסייעות - אפילו לסייעתנו - לרשום הסתייגויות ולהוסיף אותן לאחר שהונחו על השולחן, אם רק הושמעו קודם-לכן בוועדה, אני מציע לאפשר לחבר-הכנסת בז'רנו להציג את הסתייגותו.

מתעוררת רק שאלה אחת: האם חבר-הכנסת בז'רנו הודיע שהוא מסיר את הצעתו או לא? הודעה כזאת אינה חייבת להסדר רק בכתב; היא יכולה להסדר גם בעל-פה. כל עוד לא נתקיים הדיון בכנסת ושאי חבר-הכנסת המסתייג להציע את הסתייגותו, אם הסיעה שלו חושבת שהיא צריכה לעשות כך.

היות ויש בפנינו בעיה עקרונית, אני מציע להחליט קודם-כל בשאלה העקרונית. ומכיון שהדבר אינו ברור, אני מציע לבחור, למקרה הקונקרטי, ועדת משנה שתברר את העובדות.

היו"ר ד. בר-רב-האי: אינני מקבל את הצעתו של חבר-הכנסת וילנר לא לקבל כל החלטה. הדבר הגרוע ביותר שהוועדה יכולה לעשות, הוא לדחות את הדיון.

אם יש מוסר בכנסת שאינו צמוד לתקדימים, הרי זו ועדת-הכנסת, שהיא בעצמה יוצרת תקדימים. אינני יודע את ההיסטוריה של כל התוספות להסתייגויות, ואין הדבר הזה חשוב בשבילי.

אצו עומדים בפעם הראשונה בפני בעיה זו: עד מתי אפשר להגיש הסתייגות? יש האומרים שהם רושמים לעצמם הסתייגות, ויש השומרים לעצמם זכות להסתייג. השאלה היא: עד מתי? לא יכולים לשמור זכות זו עד אין סוף.

חבר-הכנסת ברר הציג את הענין בצורה נאה, ואמר שמרגע שהוועדה מניחה את החוק על שולחן הכנסת, היא בזה מסיימת את עבודתה.

חבר-הכנסת בבה טוען שמשנרשמה הצעה בוועדה, הריהי הופכת להסתייגות. לא כן הדבר. כל זמן שלא נתקיימה הצבעה, אין לדעת אם הצעה זו לא תקבל רוב בוועדה ועל-כן אין לראות אותה כהסתייגות. ההסתייגות נוצרת מרגע שהצעה נפלה, והמציע הודיע שהוא מסתייג.

חבר-הכנסת א. כהן אומר שלא נשללת כל זכות מן החבר, כי הסתייגות זו רשומה על שם מישהו. אך איננו נמצאים במצב כזה שנשלול זכות מחבר-כנסת להציע הצעה, משום שחבר אחר הציג אותה.

ועדת-הכנסת

17.8.54

מתן זכות הסתייגות לחבר-הכנסת
בז'רנו, לחוק לתיקון פקודת
מס-הכנסה לאחר שהחוק הונח
על שולחן הכנסת.

הי"ר ד. בר-רב-האי:

אני מציע שבולייט כך: "כל ועדה גומרת
את תפקידה ביחס להצעת חוק שהועברה
אליה על-ידי הכנסת בהנחתו על שולחן הכנסת יחד עם כל ההסתייגויות שנרשמו
בזמן הדיון בהצעת חוק זו בכנסת".

חבר-הכנסת בז'רנו מבקש להוסיף כמה מלים.

ש. בז'רנו:

אני מתפלא על חבר-הכנסת בדר שבכוונה
או לא בכוונה אינו דואה את ההבדל הניכר
שיש בין התקדימים שציטט לבין המקרה שבטעם היום בדיון.

אני מסכים לדעתו של חבר-הכנסת בדר שוועדה
אינה רשאית להתחיל טיפול מחודש בחוק שהונח על שולחן הכנסת. אך זה אינו
נוגע לענין שמדברים עליו. זה נוגע לדיון בהצעת הממשלה. לא מדובר כאן
על השמטה ואני מבקש מאד ר'ר קיטרון לומר לנו אם הצעת התיקון של הממשלה
היא תוצאה של השמטה או של שיכתת הממשלה. התיקון הזה נולד בממשלה לאחר
שהחוק הונח על שולחן הכנסת, והיא באה לוועדה והצילה להוסיף משהו מהותי
שהיא שכחה להכניס קודם. קיבלנו את הצעתה ללא כל קושי, והוועדה הסכימה
להעביר את זה לכנסת.

הענין שעומד עכשו לוריכוח הוא מסוג אחר.
איננו רוצים להחזיר את החוק לוועדה. איננו רוצים להצביע מחדש. אין מקום
להצעות חדשות כמו במקרה של הממשלה. כאן יש עובדה - ועל העובדות אין
חילוקי-דעות. אני שמרתי לעצמי את הזכות לרשום את ההסתייגות הנדונה. אני
שמרתי לי את הזכות להפוך את הצעתי שנרשמה בפרוטוקול והצביעו אותה ודחו
אותה, להביא אותה להצבעה במליאת הכנסת. דיברתי גם עם מזכיר הוועדה כמה
פעמים. בשלב מסוים, כשלא היה ביכולתי לתת לו תשובה מוחלטת אם לרשום
או לא לרשום את ההסתייגות, שאלתי אותו: מה יקרה אם לא אענה לך עכשו?
והוא ענה לי: זה לא יהיה יפה, משום שלאחר שנביח את ההסתייגויות על
שולחן הכנסת נצטרך להוסיף גם את ההסתייגות שלך.

י"ר הוועדה ידע כל הזמן שאני עלול להוסיף
את ההסתייגות שלי. אני מבין שוועדת-הכנסת תבוא ותטען שהנוהג הזה הוא
פסול ויש לתקנו. אבל מבחינה עקרונית, לאו דוקא במקרה שלי, ועדת הכנסת
במידה שהיא מסדירה את עיני הכנסת דוקא מעונינת בתקדימים. איש מאלה
ששוללים את זכותי להכניס הסתייגות זו, לא נתן תשובה ברורה מדוע הכנסת
בהגה כך בטשן לשנים רבות ואפשרה לחברי-הכנסת להוסיף הסתייגויות לאחר
שהחוק הונח על שולחן הכנסת.

אאיזו רשות היתה לי"ר הוועדה לבטל את
הסתייגותי? האם פניתי אליו וביקשתי מסנו להביאה? הוא בא אלי ושאל
אותי אם אני עומד עליה, וכשהשבתי בחיוב, הוא אמר שאינו יכול להרשות
לי את הצגת ההסתייגות על דעת עצמו והוא חייב להביא את השאלה לוועדת
הכספים. אני לא פניתי אליו. לא היה לי שום ספק בדבר שהסתייגותי
עוסדת, וכי אני רשאי להוסיפה.

מזכיר הוועדה השיב לשאלתי, מה יקרה אם
אני לא אענה לו מיד, כי זה לא יהיה יפה. לא חשבתי שיכול אפילו להיות
ויכוח על זה. לי נדמה שתהיה זו החלטה מוזרה מאד, אד-הוק וקשה ישיה
מאד להאמין ששאלה זו בתקבלה מבחינה פרוצדוראלית.

לדעתי, טוב תעשה הוועדה אם היא תקבל
החלטה עקרונית להסדר השאלה עד מתי אפשר להגיש הסתייגות. אך אין לקבל
החלטה זו לגבי.

ועדת-הכנסת

17.8.54

מתן זכות הסתייגות לחבר-הכנסת
בו'רנו, לחוק לתיקון סקודת
מס-הכנסה לאחר שהחוק הונח
על שולחן הכנסת.

ע. איכילוב:

בדבריו האחרונים של חבר-הכנסת בו'רנו
הועלתה עובדה שלא היתה ידועה לנו תוך
כדי הבירור. מתברר שלגבי אותה השיחה בין המזכיר ובין חבר-הכנסת בו'רנו,
שיו'ר ועדת-הכספים אמר שהמזכיר "קיבל רושם", מסתבר שחבר-הכנסת בו'רנו
שאל מה יקרה אם הוא לא ישיב עכשיו, והמזכיר אמר לו בפירוש, שזה לא
יהיה יפה. זאת תשובה שאינה משתמעת לשתי פנים. יש להזמין את המזכיר
ולברר אתו מה בדיוק באמר באותה שיחה.

ש. בו'רנו:

אני מבקש מאת ד'ר קיטרון להשיב לי
על שאלתי אם התיקון של הממשלה הוא תיקון
מהותי או ענין של השמטה גריימא.

ג. קיטרון:

אני מודה ומתוודה שכאן היתה שכתה.
אנחנו שכחנו; כמו שקורה במקרים
רבים בהקיקה פיסקאלית, כאשר אין לנו זמן רב להכנת החוק. גמרנו את
החוק וגם הוועדה גמרה אותו, והנה מטלפן אלי נציג מס-הכנסה ומודיע
לי שנשכחנו את הסעיף בצורה שהוא חל גם על תושבי חוץ. עובדה היא
שהממשלה שכחה את הענין הזה. לא חשוב אם אני הוא האשם. ייתכן שאני
האשם. עובדה היא ששכחנו זרק לאחר שהחוק הונח על שולחן הכנסת נזכרנו
בדבר.

ש. בו'רנו:

האם זה תיקון סגנוני או מהותי?

ג. קיטרון:

ברור שזה תיקון מהותי.

(מזכיר ועדת-הכנסת ש. בזק הוזמן לוועדה
והופיע בפניה)

ש. בו'רנו:

שאלה לי אליך: אני טענתי כאן שבשלב מסוים
שאלת אותי לגודל הסתייגותי, ואני שאלתי
אותך מה יקרה אם לא אוכל לענות עכשיו. מה ענית לי אז?

ש. בזק:

אני זוכר את השיחה עם חבר-הכנסת בו'רנו.
אף-על-פי שאינני מוכן להשבע שאני יכול
לצטט את הדברים האלה מלה במלה. רוח השיחה היתה כזאת: חבר-הכנסת
בו'רנו שאל אותי, מייד לאחר הדיון, מה יהיה דינה של הסתייגותו?
אני ענית לחבר-הכנסת בו'רנו שהענין אינו דוחק כל-כך, מפני שנתמזל
מזלנו והצמידו לנו לחוק את שאלת שוויין במסים וכפי שהזכיר יו'ר ועדת
הכספים, עברה תקופה של למעלה משבוע ימים - אולי שבועיים - מגמר
הדיון עד להנחת החוק, יחד עם ההסתייגות, על שולחן הכנסת. אמרתי
לחבר-הכנסת בו'רנו שיש לנו עוד טשן-זמן לנשימה ואם הוא יחליט לרשום
את הסתייגותו, אני אינני מדפיס אותן עדיין, והוא יכול להוסיף אותה, כל
זמן שלא הנחנו את החוק על שולחן הכנסת. ולזה נשארנו עוד כמה ימים.

ש. בו'רנו:

זה לא היה ענין של מסקנות לשוויין במסים.
היו כמה הסתייגות. אני מנסה להזכיר לך
אותה שיחה שאני מתכוון אליה. אתה שאלת אותי: אני עומד להדפיס את
ההסתייגות, מה לעשות עם ההסתייגות שלך? אני ענית לך: אינני יודע
מה להגיד, מה יקרה אם אני עוד לא יכול לענות לך? מה ענית לי על שאלה
זו?

ש. בזק:

אמרתי שאנחנו בין-כה איננו מניחים את
ההסתייגות על שולחן הכנסת.

ש. בו'רנו:

אני זוכר שאתה ענית לי - אמר לי אם זה
נכון או לא - אתה ענית: "זה פשוט לא
יפה, שנצטרך אחר-כך להוסיף עוד הסתייגות, אחרי שההסתייגות כבר מודפסות".

מתן זכות הסתייגות לחבר-הכנסת בז'רנו, לחוק לתיקון פקודת מס-הכנסה לאחר שהחוק הונח על שולחן הכנסת.

זה איבדו נוגד את מה שעניתי.

ש. בזק:

האם זה נכון שענית לי במלים אלו? איני זוכר את המלים אלא במלה, אך אני זוכר את התוכן.

ש. בז'רנו:

אין לי כל כוונה אחרת בענין זה. אינני זוכר בדיוק אם אמרתי לך במלים אלו. אני רוצה להוסיף שאין זה נוגד את מה שאמרתי. גם אם מדפיטים את ההסתייגויות, איננו יכולים להניחם על שולחן הכנסת לפני שמניחים את המסקנות על סוויגן במסים. בינתיים יכולת לבוא ולומר שההסתייגות שלך תוכנס, והיא תודפס על ניר לחוד וזה לא יהיה יפה. אבל הענין יונח יחד עם ההסתייגויות על שולחן הכנסת.

ש. בזק:

אני רציתי להעמיד את הדברים על אמיתותם. אך קשה לבקש ממני ציטוט מדויק של המלים. אפשר לדבר על כוונה. חבר-הכנסת בז'רנו אמר שכאילו אמרתי שזאת לא תהיה צורה יפה. הסברתי את זה ברגע זה.

לא הסברתי שום דבר.

ש. בז'רנו:

אתה רצית להסתמך על שיחה טטולימת בינך לפיין מר בזק. אתה שאלת אותו והוא השיב לך בצורה שהשיחה נשתמרה בזכרונו. המסקנות הן שלנו.

הינ'ר ד. בר-רב-האי:

האם כאשר הדפיטו את החוק ואת ההסתייגויות, חיכה עוד יו'ר הוועדה להמשיך התשובה של חבר הכנסת בז'רנו, אם הוא צריך לתת עוד את ההסתייגות או לא?

ב. אזניה:

אמרתי כבר בראשית הישיבה שבמקרה זה אני דאגתי מאוד לענין, אף-על-פי שלא הייתי חייב לעשות זאת. הייתש בבחינת אדם הדורג בשדה-מוקשים ורוצה לטלק את המוקשים. כמה פעמים שאלתי את המזכיר אם הוא קיבל תשובה ברורה מחבר-הכנסת בז'רנו. פעמים אחדות אמר לי שאין תשובה. לאחרונה הוא אמר לי שמדבריו של חבר הכנסת בז'רנו היה לו רושם ברור שהוא טילק את ידו מן הענין הזה.

י. גורי:

ענין זה מקבל צורה של חקירת שתי וערב של המזכיר והוא כסובן משתדל למסור את הדברים בדיוק באותו נוסח. את המזכיר צריך להוציא מכל הענין הזה, משום שהוא מטלא רק את תפקידו בנאמנות וכל מה שהוא אמר לי אין להטיל בזה ספק כמלוא הנימה. אין לי כל ספק בכל מה שהוא מסר לי. הוא מחוץ לענין הזה. אצלנו אפשר לחשוב שמצטרף לענין הפרוצדורה משהו מנימה פוליטית.

לכן הפסקתי את הענין.

הינ'ר ד. בר-רב-האי:

יש הצעה להרשות את צרוף הסתייגותו של חבר הכנסת בז'רנו לרשימה ההסתייגויות בחוק מס-הכנסה. יש הצעה שניה למסור את הדבר להכרעת יו'ר ועדת-הכספים. נראה לי שלאחר שוועדת-הכספים החליטה להעביר אלינו את הענין, ונתעוררה הבעיה של פונקטום-אופיצי, אין מקום להחזירו לוועדת-הכספים.

ההצעה השלישית היא ההצעה הקובעת שכל ועדת אומרת את תקקידה ביחס להצעת החוק ~~שהיא~~ שהטיפול בה הוטל עליה על-ידי מליאת הכנסת בהנחתו של החוק על שולחן הכנסת. מכיון שנתעוררה שאלה שהחלטה זו אינה ברורה לגבי הסקרה הנדרן אני מוכן להוסיף לה ולומר, שוועדת-הכנסת מחליטה שבמקרה דדן אין מקום לצירוף הסתייגותו של חבר-הכנסת בז'רנו.

אם כך הוא הדבר - אין מקום להצעת הממשלה.

א. טטופ:

על-כך לא היה ערעור.

הינ'ר ד. בר-רב-האי:

ועדה-הכנסת

17.8.54

מתן זכות הסתייגות לחבר-הכנסת
בז'רנו, לחוק לתיקון פקודת
מס-הכנסה לאחר שהחוק הונח
על שולחן הכנסת.

ש. בבה:

אני מציע לחלק את הצעת היושב-ראש לשני
חלקים. במידה שהוועדה תקבע הלכה לעתיד
כולנו נשטח לכך, אך אין הדבר הזה צריך לחול על העבר. אני מציע תוספת
שלי. במקרה שלא תתקבל הצעה זו, אני מציע אותה.

ס. וילנר:

אם הוועדה, לפי הנוסח שהוצע כאן, עוברת
על התקנון בשרירות ואינה מוסיפה הסתייגות,
ייצא שאם ההסתייגות הונחו, אי-אפשר יהיה להוסיף הסתייגות שהושמטה.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

במקרה כזה תפנה לוועדת-הכנסת בתלונה
שהגשת הסתייגות והיא לא הוכנסה.

ס. וילנר:

הצעתי היא שמוחר להגיש הסתייגות להצעת
חוק כל עוד החוק לא הונח לקריאה שנייה בכנסת.

א. סטופ:

אין זה הוגן להצביע קודם על העקרון ולא על
המקרה הקונקרטי.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

אני מוכן שנצביע קודם על התוספת. אך קודם
כל יש להצביע את ההנחה היסודית של חבר

הכנסת וילנר ושלי.

ע. איכילוב:

הצעתו של חבר-הכנסת וילנר באה באופן
עקרוני והיא מקבילה להצעתנו העקרונית.
לדעתי אין ועדת-הכנסת מוכנה בנוסח מדוייק להצבעות עקרוניות. לכן אני
מציע שבישיבה הבאה תובאנה להצבעה ההצעות העקרוניות.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

אני מציע להצביע תוספת א' בנוסח שלי,
ותוספת א' בנוסח שלך. אחר-כך את
העקרון בנוסח שלי ואת העקרון בנוסח שלך.

ע. איכילוב:

אני מציע לדחות את ההצבעות בשאלות עקרוניות
לישיבה הבאה. היום נצביע על השאלה ~~אאאאא~~
הקונקרטית.

א. כהן:

מלבד ההחלטה העקרונית שאני מסכים לה,
אני מציע שיו"ר הוועדה, כאשר הוא יאמר
שיש הסתייגויות לחבר-הכנסת בדו, הוא יאמר שלהסתייגות זו מצטרף גם
חבר-הכנסת בז'רנו.

י. בדר:

אני מודיע לכם שלפני שאנמק את הסתייגותי,
אני אומר שהצעה זו בוטחה לכתחילה על
ידי חבר-הכנסת בז'רנו.

ה צ ב ע ו ת

בעד הצעת חבר-הכנסת וילנר

שוועדת-משנה תברר את

העובדות

- 6 קולות

- 12 קולות.

נ ג ד

ההצעה לא נתקבלה

בעד ההצעה להדשות לחבר-הכנסת

בז'רנו לצרף את הסתייגותו - 4 קולות

- 11 קולות.

נ ג ד

ההצעה לא נתקבלה

ועדת-הכנסת

17.8.54

מתן זכות הסתייגות לחבר-הכנסת
בז'רנו, לחוק לתיקון פקודת מס
הכנסת לאחר שהחוק הונח על שולחן
הכנסת.

ה צ ב ע ה

בעד הצעת חבר-הכנסת בבה
להחזיר את הענין ליור
ועדת-הכספים

- מינוט

- ר ו ב .

נ ג ד

ה הצעה לא בתקבלה

אני מציע להעמיד להצבעה את הצעתי.

א. כהן:

איננו יכולים לחייב את יור ועדת הכספים
מה לומר.

היור ר. בר-רב-האי:

אני מבטיח לכם שהדברים האלה ייאמרו על-ידי.

י. בדר:

אני הבינותי את הצעת חבר-הכנסת אהאאאא
א. כהן, שמאחר שברשימה ההסתייגויות יש
הסתייגות כזאת של חבר-הכנסת בדר, אין שאלה של הרפטה נוספת או תוספת
הסתייגות, אלא שהסתייגות זאת נוספת על הסתייגותו של חבר-הכנסת בדר.

ע. איכילוב:

אתה רוצה להרשות את הסתייגותו של חבר
הכנסת בז'רנו בדרך אחרת.

היור ר. בר-רב-האי:

ה צ ב ע ה

בעד הצעת חבר-הכנסת איכילוב לדחות
את ההצבעה בשאלות עקרוניות

- 7 קולות

- 4 קולות.

לישיבה הבאה

נ ג ד

ה ר ח ל ט

א. שאין להרשות לחבר-הכנסת ש. בז'רנו להוסיף את
הסתייגותו ללוח ההסתייגויות לאחר שהחוק וההסתייגויות
הונחו כבר על שולחן הכנסת.

ב. לדחות את ההכרעה בשאלה העקרונית על המועד בו ושאי חבר
הכנסת להגיש הסתייגויות, לישיבה הבאה.

הישיבה נועלה בשעה 11.50

=====